

Naar aanleiding van de brief van 14 oktober 2011 (kamerstuk 32 144, nr. 10) van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, met een reactie op de motie van het lid van Hijum c.s. over stages voor illegaal in Nederland verblijvende jongeren (TK 2010/11, 32 144, nr. 8) hebben enkele fracties binnen de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid de behoefte om de regering enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Van Gent

Adjunct-griffier van de commissie,
Lips

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie ondersteunen de brief van minister Kamp van 14 oktober 2011. De leden van de VVD-fractie benadrukken dat het onwenselijk is dat personen, die illegaal in Nederland zijn, op legale wijze arbeid mogen verrichten. Aangezien een stage volgens de Wet arbeid vreemdelingen (WAV) als arbeid wordt aangemerkt is het in de visie van deze leden niet mogelijk voor deze groep om stage te lopen. Bovendien staat in het regeer- en gedoogakkoord dat illegaal verblijf in Nederland strafbaar wordt gesteld. Een aanpassing van de WAV achten de leden van de VVD-fractie daarom onwenselijk.

1.

De leden van de VVD-fractie wijzen erop dat het overleggen van een schoolverklaring, om zodoende aan te geven dat het theoretische onderdeel van de opleiding succesvol is afgerond, op dit moment een passende manier is om een bewijs van het genoten onderwijs te kunnen ontvangen. Deze leden vernemen graag van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) hoe de minister van OCW een beroep gaat doen op de onderwijsinstellingen om deze schoolverklaring af te geven. Tevens vragen zij wat er gebeurt als de ene school een dergelijke verklaring wel afgeeft en een andere school voor soortgelijke studenten niet? Is er in de ogen van de minister van OCW dan sprake van rechtsongelijkheid?

2.

Kan de regering uitgebreid ingaan op de vraag waarom een praktijksimulatie voor illegale kinderen geen mogelijkheid biedt om toch een praktijkement tijdens de scholingsperiode te bieden?

3.

De leden van de VVD-fractie vragen daarnaast of er andere mogelijkheden zijn om een stage of soortgelijke activiteit aan te bieden tijdens de scholingsperiode.

4.

De leden van de VVD-fractie wijzen erop dat op grond van artikel 28 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind ieder kind recht heeft op onderwijs. Deze leden vragen hoe de regering aankijkt tegen de situatie van een kind, dat illegaal in Nederland verblijft en onderwijs geniet in Nederland, indien dat kind de leeftijd van 18 jaar bereikt. Welke rechten en plichten heeft deze – dan meerderjarige – persoon op dat moment?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) over de uitvoering van de motie Van Hijum/Spekman/Klaver voor het mogelijk maken van het lopen van stage voor illegaal in Nederland verblijvende jongeren. Deze leden zijn van mening dat de minister gehouden is een in de Kamer aangenomen motie uit te voeren, behoudens zeer zwaarwegende redenen om dat niet te doen. Van dat laatste blijkt niets in de brief van 14 oktober 2011. Zonder enig nader onderzoek te doen wordt de motie terzijde geschoven omdat die in strijd zou zijn met de geest van het regeerakkoord. De leden van de PvdA-fractie wijzen erop dat het de Kamer vrij staat moties aan te nemen, die niet in de geest van het regeerakkoord zijn, en dat de regering ook onverminderd gehouden is die moties uit te voeren.

5. *Naar aanleiding van genoemde brief hebben de leden van de PvdA-fractie meerdere vragen. Is het juridisch mogelijk om praktijkonderwijs in de vorm van het lopen van stage in het bedrijfsleven aan te merken als onderwijs of «arbeid in het kader van onderwijs», om op die manier te voorkomen dat het praktijkonderwijs als arbeid wordt aangemerkt en daarmee onder de werking van de WAV valt? Zo nee, is het juridisch mogelijk om daarvan in (of vanwege) bijzondere omstandigheden, zoals in het geval van illegale kinderen, af te wijken? Kan de regering de antwoorden toelichten?*

6. *Kan het probleem met de WAV worden ondervangen door een speciaal pasje voor illegale kinderen, die voor hun achttiende jaar aan een MBO-opleiding zijn begonnen, te introduceren, waarmee een leerling kan aantonen dat een leerling een bepaalde opleiding volgt, en dat enkel in het kader van het afronden van die opleiding een stage wordt gelopen?*

7. *Zijn er geen andere alternatieven voor een tewerkstellingsvergunning mogelijk, zoals een stageovereenkomst of leervergunning tussen leerling, school en stagebedrijf?*

8. *De leden van de PvdA-fractie zijn, gelet op de inhoud van de brief van 14 oktober 2011, van mening dat daaruit blijkt dat het strafbaar stellen van illegaliteit tot gevolg kan hebben dat er vaker inbreuk zal kunnen worden gemaakt op het recht op onderwijs. Acht de regering deze inbreuken gerechtvaardigd?*

9. *Waarom is de regering van mening dat de bestrijding van illegaal verblijf de voorrang verdient boven het waarborgen van het recht op onderwijs voor alle kinderen? De leden van de PvdA-fractie voelen zich gesteund door de recente aanbeveling van de Raad van Europa over de rechten van kinderen, die niet rechtmatig in de lidstaten van de Raad van Europa verblijven. De Raad van Europa beveelt aan om stage lopen voor niet-rechtmatig verblijvende kinderen mogelijk te maken. Wat is de reactie van de regering op deze aanbeveling?*

10. *De leden van de PvdA-fractie zijn niet onder de indruk van het argument van de regering dat het aanpassen van de WAV om het stage lopen voor illegale kinderen mogelijk te maken, niet past in de geest van het regeerakkoord. Kan de regering dit nader toelichten? Waarom zou de strafbaarstelling van illegaliteit botsen met het enkel mogelijk maken van stage lopen door illegale kinderen zodat illegaal verblijvende kinderen als invulling van hun recht op onderwijs hun opleiding volwaardig kunnen afronden? Deze leden vragen de regering om bij de beantwoording te betrekken dat de handhaving van de strafbaarstelling illegaliteit zich naar de mening van minister voor Immigratie en Asiel enkel richt op criminele en overlastgevende illegalen. Deelt de regering de mening van de leden van de PvdA-fractie dat daar in het geval van kinderen, die hun opleiding met een stage willen voltooien, totaal geen sprake van is?*

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV- fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de motie Van Hijum c.s. en willen de volgende vragen voorleggen.

11.

Hoe staat de regering tegenover het standpunt van werkgevers en werknemers ten aanzien van illegalen die stage lopen?

12.

Asielzoekende minderjarige vluchtelingen volgen vaak onderwijs, daarom is dat voor hen ook relevant. Is de regering het met de leden van de PVV-fractie eens dat het geen goed idee is om illegale jongeren hier stage te laten lopen? Immers, terugkeer naar het land van herkomst moet voorop staan en daar past niet bij dat asielzoekende minderjarige vluchtelingen zich op de Nederlandse arbeidsmarkt voorbereiden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de reactie door de minister van SZW op de motie Van Hijum. Deze leden hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen.

13.

Erkent de regering dat ouders en verzorgers in Nederland op grond van de Leerplichtwet wettelijk verplicht zijn om hun kinderen onderwijs te laten volgen?

14.

Erkent de regering dat de leerplicht ook geldt voor kinderen van asielzoekers, vluchtelingen en uitgeprocedeerde illegale vreemdelingen en voor alleenstaande minderjarige asielzoekers?

15.

Erkent de regering dat alle kinderen op grond van de Koppelingwet tot hun achttiende recht hebben op onderwijs en dat eenmaal toegelaten tot een opleiding het recht bestaat om deze opleiding af te maken, ook als de jongere ouder dan achttien jaar is?

16.

Kan de regering de stelling dat beroepsonderwijs in de vorm van het lopen van stage in het bedrijfsleven «een vorm van arbeid is» juridisch nader onderbouwen? Deelt de regering de mening van de leden van de CDA-fractie dat deze definitie op gespannen voet staat met artikel 7.2.8. van de Wet educatie beroepsonderwijs, waarin wordt bepaald dat het «onderricht in de praktijk van het beroep» (integraal) onderdeel uitmaakt van een beroepsopleiding?

17.

Deelt de regering de opvatting van de leden van de CDA-fractie dat stages of beroepspraktijkvorming (BPV) daarnaast ook materieel eerder moeten worden aangemerkt als een didactische onderwijsvorm dan als vorm van arbeid?

18.

Erkent de regering dat een consequentie van de huidige toepassing van de WAV is dat jongeren, die niet legaal in Nederland verblijven, geen stage kunnen lopen en daarmee een beroepsopleiding in de praktijk niet kunnen afronden met een diploma of startkwalificatie?

19.

Erkent de regering dat een consequentie van de huidige toepassing van de WAV is dat scholen voor middelbaar beroepsonderwijs (MBO), die verplicht zijn om deelnemers in te schrijven en onderwijs aan te bieden, hun onderwijsverplichting richting vreemdelingen niet kunnen uitvoeren,

omdat de beroepspraktijkvorming door deze toepassing onmogelijk wordt gemaakt?

20.

Bent u bekend met de uitspraak van uw ambtsvoorganger (TK 1996/97, 24 233, nr. 16) dat «een niet-rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdeling, die een opleiding volgt, [...] wel zijn beroepspraktijkvorming in een bedrijf kan volgen waarvoor een praktijkovereenkomst is afgesloten, maar dat hij – omdat hij geen werkvergunning heeft – daarvoor geen arbeidsovereenkomst kan afsluiten en dus niet betaald kan worden? En dat er in dit geval geen sprake is van strijd tussen de ene wet (WEB) met de andere wet (WAV)»? Deelt de regering de mening van de leden van de CDA-fractie dat het de kennelijke bedoeling van de wetgever was dat een niet-rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdeling, die een opleiding volgt, ook het praktijkgedeelte kan volgen?

21.

Hoe staat de regering tegenover de suggestie om de groep personen, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onder b, van de WAV (minderjarige vreemdelingen) uit te zonderen van de vergunningplicht in het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen, net zoals dat is gebeurd voor asielzoekers, die een verzoek hebben ingediend tot het verkrijgen van een verblijfsvergunning?

22.

Is de regering nog steeds van opvatting (TK 1995/96, 24 233, nr. 7) dat een vreemdeling die hier niet rechtmatig verblijft en die een opleiding volgt, daardoor niet in een betere verblijfspositie komt te verkeren en ook gedurende de opleiding kan worden uitgezet?

23.

Is de regering nog steeds van opvatting dat een verblijf op school niet betekent dat een illegale vreemdeling via die omweg legaal kan worden? Waarom is de regering van mening dat het (kunnen) effectueren van het recht op onderwijs desondanks in strijd met het terugdringen van illegaliteit?

24.

Deelt de regering de mening van de leden van de CDA-fractie dat het recht op onderwijs een elementair recht is en als zodanig los moet worden gezien van het toekomstperspectief van de jongere, aangezien het zowel van betekenis is bij een perspectief biedende terugkeer naar het land van herkomst als bij integratie in de Nederlandse samenleving?

25.

Hoe verhoudt de Nederlandse praktijk dat vreemdelingen wel een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) mogen volgen, maar geen stage mogen lopen, zich volgens de regering tot het internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (artikel 13) en het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (artikel 2, 1° protocol, eerste zin), die rechtstreekse werking hebben in Nederland?

26.

Kan de regering nader toelichten waarom is afgezien van het creëren van de mogelijkheid om aan de stageverplichting te voldoen door het volgen van een praktijksimulatie? Waarom zouden beroepsvaardigheden niet kunnen worden aangeleerd in een omgeving waarin de praktijk wordt nagebootst?

27.

Welke mogelijkheden ziet de regering om de stage vorm te geven op basis van een praktijkovereenkomst binnen de onderwijsinstelling zelf, in het bijzonder binnen de beroepsopleidende leerweg (BOL)? Kan de WEB zodanig worden aangepast dat stages kunnen plaatsvinden in de praktijkomgeving van het ROC zelf (zoals een horecabedrijf of een administratiekantoor)?

28.

Welke mogelijkheden ziet de regering om alsnog recht te doen aan het oorspronkelijke uitgangspunt in de wetgeving dat voor vreemdelingen de beroepspraktijkvorming mag worden verzorgd op grondslag van een praktijkovereenkomst, ofwel een overeenkomst tussen school, cursist en leerbedrijf?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennis genomen van de brief betreffende de reactie op de motie van het lid Van Hijum c.s. Deze leden constateren tot hun grote teleurstelling dat deze motie, die met overgrote meerderheid is aangenomen, niet wordt uitgevoerd. Het gevolg hiervan is dat ongedocumenteerde kinderen geen stage mogen lopen, waardoor zij niet de mogelijkheid krijgen om een diploma te halen.

29.

De leden van de D66-fractie constateren dat in de brief staat dat de regering een beroep wil doen op de onderwijsinstellingen om een schoolverklaring af te geven. Deze leden zijn benieuwd naar de waarde van een dergelijke schoolverklaring. Wordt de beoogde schoolverklaring officieel erkend in andere landen?

30.

Acht de regering een schoolverklaring van even grote waarde voor het kind als een regulier diploma?

31.

Is een schoolverklaring een alom geaccepteerde startkwalificatie?

32.

Kan de regering toelichten op welke wijze de regering een beroep wil doen op onderwijsinstellingen? Wordt daarmee volledige medewerking gegarandeerd?

33.

De leden van de D66-fractie constateren dat de regering het alternatief van praktijksimulatie binnen de onderwijsinstelling heeft onderzocht. Deze leden constateren voorts dat dit geen haalbare optie is, aldus de regering. Welke andere alternatieven zijn er onderzocht? Is er bijvoorbeeld gekeken naar de mogelijkheden om voor stages geen tewerkstellingsvergunning te eisen, maar een stageovereenkomst of leervergunning?

34.

De leden van de D66-fractie vragen de regering om toelichting over de verhouding tussen het huidige beleid en artikel 28 van het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind. Is het waar dat de overheid door dit verdrag verplicht is ervoor te zorgen dat het voortgezet – en beroeps- onderwijs toegankelijk is voor ieder kind, in overeenstemming met zijn of haar leerniveau?

35.

Is het waar dat praktijkonderwijs – met als onderdeel een stage – voor sommige kinderen het passende leerniveau is?

36.

Is het waar dat deze kinderen door het stageverbod geen diploma kunnen halen op het voor hen passende leerniveau?

37.

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar een reactie op de door de parlementaire assemblée van de Raad van Europa overgenomen aanbeveling getiteld «Undocumented migrant children in an irregular situation: a real cause for concern». Kan de regering specifiek ingaan op aanbeveling 9.1.7, die stelt dat wanneer stages onderdeel vormen van het onderwijsprogramma, ook ongedocumenteerde kinderen daaraan moeten kunnen deelnemen? Is het waar dat dit onderdeel van de aanbeveling op geen enkele wijze in overeenstemming is met het huidige Nederlandse beleid?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met teleurstelling kennis genomen van de reactie op de motie van de leden Van Hijum, Klaver en Spekman. Naar de mening van de leden van de GroenLinks-fractie geeft de regering onvoldoende argumentatie om de door de Kamer aangenomen motie naast zich neer te leggen.

38.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen om welke redenen de regering het recht op onderwijs niet heeft laten prevaleren. Zij zijn van mening dat onder andere het ook in Nederland geldende Europese Verdrag van de Rechten van de Mens op dit punt zeer duidelijk is, gelet op de inhoud van artikel 11 van dit verdrag, waarin staat vermeld: «Niemand mag het recht op onderwijs worden ontzegd».

39.

Deelt de regering de mening van de leden van de GroenLinks-fractie dat de stage een integraal en onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van een beroepsopleiding en dat een beroepsopleiding daarom veel van zijn waarde verliest als geen stage gevolgd kan worden?

40.

Krijgen op dit moment leerlingen zonder verblijfsstatus een schoolverklaring als deze leerlingen een beroepsopleiding zonder afgeronde stage verlaten?

41.

Zijn scholen in alle gevallen bereid of verplicht een dergelijke verplichting af te geven?

42.

Een deel van de illegaal in Nederland verblijvende jongeren krijgt alsnog een verblijfsstatus. Daarom vragen de leden van de GroenLinks-fractie of een schoolverklaring van een MBO-opleiding gelijk staat aan een startkwalificatie. Wat is de positie van jongeren, die alleen een schoolverklaring hebben behaald, op de Nederlandse arbeidsmarkt?

43.

Een deel van de jongeren wordt uitgezet naar het land van herkomst. In dit verband vragen de leden van de GroenLinks-fractie of de regering de

mening van deze leden deelt dat in landen van herkomst het onder begeleiding van praktijkervaring van grotere waarde is dan het theoretische deel van een opleiding. Zij vragen de regering om de Kamer uitgebreid te informeren over de praktische en wettelijke internationale waarde van de desbetreffende schoolverklaringen.